

Література.

1. Максимова А. В., Бояр Е. М. Бухгалтерський та податковий облік основних засобів в сучасних умовах: головні аспекти та Відмінності. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/50.pdf (дата звернення: 09.10.2020).

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями станом на 13 серпня 2020 року відповідно до Закону України № 821-IX). Дата оновлення 13.08.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.10.2020).

ВПЛИВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

*Коломієць Н. О., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Виникнення нових кризових явищ у функціонуванні національної економіки, що збіглась у часі з поглибленням світової економічної кризи, в черговий раз загострило проблему пошуку ефективних фіскальних інструментів подолання негативних тенденцій у соціально-економічному розвитку України. Як відомо, за допомогою податкової політики держава може, з одного боку, коригувати потоки ринкового переливу капіталу, а з іншого – ініціювати необхідні соціально-економічні зрушення шляхом формування фінансового забезпечення тих чи інших видатків бюджету. На сьогодні малодослідженими залишаються питання про те, як за допомогою податкової політики вирішити поточні економічні та соціальні проблеми в Україні, створивши одночасно сприятливі фіскальні умови для динамічного економічного розвитку на базі прогресивних інституційних і соціально-економічних трансформацій у перспективі [3]. Ефективною підмогою управління циклом ділової активності під час спаду економіки є узгоджена монетарна та фіскальна політики. У контексті фіскальної

політики важливо акцентувати увагу на оподаткуванні прибутку підприємств, оскільки саме він має найбільший вплив на ефективність і стабільність розвитку національної економіки. Більш того, нагального конструктивного розв'язання потребує проблема пошуку ефективних податкових інструментів під час світової економічної кризи, використання яких не тільки ґрунтувалося б на виконанні фіскальних завдань, але й забезпечило б досягнення пріоритетних регулюючих цілей.

Унаслідок кризового стану економіки України та кроків уряду до стійкого розвитку, недоліки чинної податкової системи стали ще очевиднішими. Тому було намічено шляхи її реформування з урахуванням найкращого світового досвіду. Сьогодні зрозуміло, що стійкого динамічного розвитку можна досягти тільки пройшовши етап «терпіння». Терпіння до відновлення фінансової системи України з ліквідацією «токсичних» активів, до боргових зобов'язань попередніх часів, до очікувань другої хвилі глобальної кризи, підвищення конкуренції на глобальних ринках. Враховуючи досвід Японії, Нідерландів, Польщі, багатьох інших країн світу, уряд намагається побудувати інноваційну модель системи державних фінансів, включаючи податкову складову, з метою істотного скорочення етапу «терпіння» в Україні та виходу на етап стійкого розвитку [5].

Чисельні зміни, спрямовані на вдосконалення податкової системи України, що перманентно вносилися до податкового законодавства, привели до прийняття великої кількості законів і підзаконних актів, якими сьогодні керується національна податкова служба. Безумовно, такий стан податкового законодавства потребує докорінних змін та створення єдиного закону, що гармонізував би всю систему.

Дискреційна фіскальна політика у кризовий період, поряд із свідомим скороченням податків та нарощуванням державних витрат, передбачає також проведення ефективної політики податкової амортизації (як правило, прискореної) [1]. Антициклічний ефект полягає в тому, що держава збільшує розміри норм списання основного капіталу, які значно перевищують його дійсне спрацювання, в результаті чого зростає попит на сучасне устаткування, розширюється місткість ринку продукції машинобудування та відбувається розвиток усіх

пов'язаних з ним галузей економіки. Політика прискореної амортизації належить до потужних інструментів стимулювання інвестиційної активності та зростання зайнятості населення в найбільш пріоритетних галузях національної економіки за умов складної та низької економічної кон'юнктури. Використовуючи прискорене амортизаційне списання основного капіталу, уряд фактично законодавчо дозволив фірмам приховувати в неоподатковуваних амортизаційних фондах значну частку одержаного ними прибутку(за мови подальшого направлення його на інвестицію, на інші цілі використовувати дані кошти забороняється). Держава при цьому практично відмовляється від чималих податкових надходжень до державного бюджету.

Досвід розвинутих країн показує, що саме амортизація є основним елементом формування капіталу в нестабільній економіці, де не працює ринок довгострокових кредитів та обмежені чисті капітальні вкладення. Для використання амортизаційної політики при стимулюванні капіталовкладень необхідно, щоб, по-перше, податкова амортизація значно перевищувала економічну, і по-друге, стимулювати використання амортизаційних відрахувань тільки на інвестиційні цілі. Для вирішення першої проблеми необхідно прийняти національний класифікатор груп основних фондів з визначенням нормативних строків їх служби і відповідно до цього встановити методи та норми податкової амортизації, виходячи з національних пріоритетів розвитку.

Сучасна політика уряду у сфері податкових пільг загострила кризу в економіці України, оскільки стимулювала виключно споживання, а не нагромадження капіталу. Внутрішнє споживання, з одного боку, задовольнялося за рахунок імпортової продукції, а стрімка девальвація гривні обмежила імпорт в Україну [2]. З другого боку, внутрішні виробники не здатні задовольнити попит населення конкурентоспроможною продукцією, оскільки відсутні конкурентні технології, потужна і сучасна технологічна база. Тому необхідно переорієнтувати політику надання податкових пільг із споживання на нагромадження капіталів та їх інвестиційне використання. Такий концептуальний підхід створить основу для податкового стимулювання модернізації та розширення виробничих потужностей, що у свою чергу сприятиме:

- збільшенню зайнятості;
- підвищенню економічної(особливо інвестиційної) активності бізнесу;
- зростанню продуктивності праці, що забезпечує базу для підвищення рівня заробітної плати;
- зниженню інфляційного тиску;
- поліпшенню конкурентної позиції економіки України на світовому ринку;
- прискоренню впровадження інноваційних технологій і виробничі процеси [4].

У середньостроковій перспективі переорієнтація бюджетної та позичкової політики держави на розв'язання стратегічних завдань розвитку національної економіки вимагає першочергового фінансування з позичкових джерел пріоритетних проектів загальнонаціонального значення в енергетичній та транспортній галузях, надання підтримки розвитку експортних і високотехнологічних виробництв. Така політика має стати невід'ємною складовою в системі заходів, спрямованих на структурну перебудову економіки і модернізацію виробництва на основі високих технологій, розширення внутрішнього ринку і створення інвестиційної системи, що спиратиметься на внутрішні джерела фінансування.

Література.

1. Варналій З. Вплив оподаткування прибутку на економічний розвиток України / З. Варналій, Д. Серебрянський // Фінанси України. – 2014 – № 5.
2. Крисоватий А. Податкова політика у реформуванні соціально-економічної системи України / А. Крисоватий, Т. Кошук // Фінанси України. – 2010. – № 7.
3. Піскунов О. В. Моделювання розвитку малого підприємства за різних форм державної фінансової підтримки / О.В. Піскунов // Фінанси України. – 2013. – № 8.
4. Богдан Т. П. Глобальна фінансова криза та виклики для економічної політики в посткризовий період / Т.П. Богдан // Фінанси України. – 2010. – № 7.
5. Папаїка О. Підґрунтя для подальших інновацій / О. Папаїка // Вісник податкової служби України. – 2015. – № 31.